ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1952

Vyhlásené: 20.09.1952 Vyhlásená verzia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

46

Vládne nariadenie

zo dňa 9. septembra 1952

o úprave národného dôchodkového poistenia členov jednotných roľníckych družstiev, osôb samostatne zárobkove činných a spolupracujúcich členov rodín.

Vláda Československej republiky nariaďuje podľa § 6 ods. 3 zákona č. 102/1951 Sb., o prebudovaní národného poistenia:

§ 1.

Účel nariadenia.

Účelom tohto nariadenia je umožniť výhodnejšie zabezpečenie členov jednotných roľníckych družstiev, ktoré prešly k socialistickým formám pôdohospodárskej výroby, pre prípad staroby, invalidity a straty živiteľa smrťou a upraviť národné dôchodkové poistenie osôb samostatne zárobkove činných tak, aby zodpovedalo produktivite ich práce a dĺžke ich poistenia. Záväzky, z ktorých plynú členom jednotných roľníckych družstiev a osobám samostatne zárobkove činným práva z národného dôchodkového poistenia, sú záväzkami štátu. Povinnosti uložené týmto nariadením a zákonom o národnom poistení členom jednotných roľníckych družstiev a osobám samostatne zárobkove činným sú povinnosťami voči štátu.

Prvá časť.

Dôchodkové poistenie členov jednotných roľníckych družstiev so spoločným hospodárením (III. a IV. typu).

§ 2.

Povinné poistenie.

Člen jednotného roľníckeho družstva III. alebo IV. typu (ďalej len „družstvo“), ktorý sa podľa prijatého celoročného výrobného plánu družstva zaviazal odpracovať aspoň minimum pracovných jednotiek určených stanovami (prevádzkovým poriadkom) družstva (ďalej len „družstevník“) a nedostáva starobný alebo invalidný dôchodok z národného poistenia alebo odpočivný plat z verejného penzijného zaopatrenia príslušníkov ozbrojených sborov, je povinne poistený pre prípad staroby, invalidity a straty živiteľa smrťou.

§ 3.

Druhy dávok.

(1) Z poistenia sa za podmienok ďalej uvedených poskytujú:

a) starobný dôchodok,

b) invalidný dôchodok,

c) vdovský dôchodok,

d) dôchodok pozostalej družky,

e) sirotský dôchodok, a to poprípade až do dovŕšeného 25. roku veku,

f) odškodnenie za pracovné úrazy (odsek 2),

g) výchovné, a to poprípade až do dovŕšeného 25. roku veku,

h) zvýšenie dôchodku (výchovného) pre bezvládnosť (odsek 2),

ch) zvýšenie dôchodku za každých 5 rokov práce v družstve (§ 10 ods. 1),

i) zvýšenie starobného dôchodku (§ 10 ods. 2),

j) dôchodcom dávky nemocenského poistenia dôchodcov podľa platných predpisov.

(2) Štátny úrad dôchodkového zabezpečenia môže poistenému družstevníkovi, jeho rodinným príslušníkom alebo pozostalým

a) poskytnúť pri pracovnom úraze (nemoci z povolania) dávky úrazového odškodnenia podľa zákona o národnom poistení a poprípade pohrebné až do 5.000 Kčs; predseda Štátnej komisie dôchodkového zabezpečenia určí vyhláškou v úradnom liste podrobnosti;

b) zvýšiť dôchodok (výchovné) pre bezvládnosť až o polovicu.

§ 4.

Výška dôchodku.

(1) Družstevník povinne poistený podľa § 2 môže byť poistený podľa svojej voľby na starobný (invalidný) dôchodok

vo výške mesačne	za poistné mesačne
800 Kčs	70 Kčs
1.000 Kčs	130 Kčs
1.250 Kčs	200 Kčs
1.500 Kčs	270 Kčs
1.750 Kčs	350 Kčs
2.000 Kčs	440 Kčs.

(2) Voľba výšky poisteného dôchodku sa vykonáva uzavretím smluvy. Ak neuzavrie družstevník smluvu, je poistený na najnižší dôchodok 800 Kčs za poistné 70 Kčs mesačne.

(3) Predseda Štátnej komisie dôchodkového zabezpečenia môže poveriť vyhláškou v úradnom liste tiež iné orgány než okresné národné poisťovne, aby prijímaly prihlášky družstevníkov na poistenie a uzavieraly v mene Štátneho úradu dôchodkového zabezpečenia smluvy o výške dôchodku.

(4) Štátny úrad dôchodkového zabezpečenia vydá vzor prihlášky, ktorou sa družstevník prihlasuje na dôchodkové poistenie, a zaväzné vzory smlúv o výške dôchodku.

§ 5.

Poistenie dôchodcov.

Družstevník, ktorý je dôchodcom alebo požívateľom odpočivného platu (§ 2), sa môže osobitnou smluvou poistiť na príplatok k dôchodku. Predseda Štátnej komisie dôchodkového zabezpečenia určí vyhláškou v úradnom liste podrobnosti.

§ 6.

Všeobecné podmienky nároku na dávky.

(1) Dávky dôchodkového poistenia náležia družstevníkovi, poprípade jeho pozostalým, ak sú splnené podmienky určené zákonom o národnom poistení, pokiaľ toto nariadenie a predpisy podľa neho vydané nestanovia inak, a ak je sročné poistné za celú dobu trvania poistenia zaplatené; poistné dlhované za dobu najviac jedného roku pred vznikom nároku na dôchodok môže však byť doplatené do šiestich mesiacov po vzniku tohto nároku.

(2) Starobný (invalidný) dôchodok vo výške 1.750 Kčs alebo 2.000 Kčs mesačne, na ktorý sa družstevník poistil, náleží, ak trvalo poistenie na tieto dôchodky do dňa vzniku nároku na dôchodok aspoň 10 rokov; inak sa dôchodok kráti úmerne k dobe trvania poistenia, je však najmenej 1.500 Kčs mesačne, ak trvalo poistenie na niektorý z týchto dôchodkov aspoň 4 roky.

(3) Za minulú dobu náleží dávka dôchodkového poistenia najviac za dobu dvoch mesiacov pred uplatnením nároku.

§ 7.

Starobný dôchodok.

a) je neschopný práce v družstve alebo

b) pracuje ako družstevník ďalej v družstve podľa svojich schopností.

§ 8.

Invalidný a čiastočný invalidný dôchodok.

(1) Invalidný dôchodok náleží poistenému družstevníkovi, ktorý pre svoj trvalo nepriaznivý zdravotný stav nie je schopný na akúkoľvek zárobkovú prácu.

(2) Čiastočný invalidný dôchodok vo výške 60% poisteného dôchodku náleží poistenému družstevníkovi, ktorý pre trvalo nepriaznivý zdravotný stav nemôže odpracovať v doterajšej činnosti ani polovicu priemerného počtu pracovných jednotiek odpracovaných v dobe členstva v družstve, najdlhšie však v posledných troch kalendárnych rokoch, a v družstve i naďalej podľa svojich schopností pracuje. Predseda Štátnej komisie dôchodkového zabezpečenia môže po dohode s ministrom pôdohospodárstva určiť vyhláškou v úradnom liste podrobnosti.

§ 9.

Výchovné.

(1) Starobný (invalidný) dôchodok sa zvyšuje o výchovné na každé dieťa do dovŕšeného 16. roku veku, o ktoré dôchodca sa stará.

(2) Výchovné je mesačne na jedno dieťa 190 Kčs, na dve deti 430 Kčs, na tri deti 720 Kčs, na štyri deti 1.060 Kčs, na päť detí 1.450 Kčs, na šesť detí 1.890 Kčs, na sedem detí 2.380 Kčs a na každé ďalšie dieťa o 540 Kčs viac.

(3) Predseda Štátnej komisie dôchodkového zabezpečenia určí vyhláškou v úradnom liste podrobnosti, najmä aj o tom, za akých podmienok sa poskytuje výchovné na dieťa staršie 16 rokov.

§ 10.

Zvýšenie dôchodku.

(1) Dôchodok, na ktorý je družstevník poistený (§ 4), sa zvyšuje o 5 % za každých päť rokov práce konanej v družstve.

(2) Družstevníkovi, ktorý ďalej pracuje v družstve a neuplatní nárok na starobný dôchodok (§ 7), hoci by tak mohol urobiť, zvýši sa ďalej poistený starobný dôchodok odo dňa uplatnenia nároku o 15 % za každý rok práce v družstve po dni, keď nárok na starobný dôchodok mohol byť, ale nebol uplatnený.

§ 11.

Dôchodky pozostalých.

(1) Vdovský dôchodok (dôchodok pozostalej družky) a sirotský dôchodok sa vymeriavajú podľa zákona o národnom poistení zo starobného (invalidného) dôchodku, na ktorý je družstevník poistený, počítajúc do toho i zvýšenie dôchodku podľa § 10; vdovský dôchodok je však najmenej 700 Kčs mesačne, sirotský dôchodok najmenej 500 Kčs mesačne.

(2) Vdovský dôchodok (dôchodok pozostalej družky) sa zvyšuje o výchovné na každé dieťa do dovŕšeného 16. roku veku, o ktoré vdova (družka) sa stará.

(3) Výchovné je mesačne na jedno dieťa 340 Kčs, na dve deti 680 Kčs, na tri deti 1.020 Kčs, na štyri deti 1.360 Kčs, na päť detí 1.700 Kčs, na šesť detí 2.040 Kčs, na sedem detí 2.380 Kčs a na každé ďalšie dieťa o 540 Kčs viac.

(4) Predseda Štátnej komisie dôchodkového zabezpečenia určí vyhláškou v úradnom liste podrobnosti, najmä aj o tom, za akých podmienok sa poskytuje výchovné na dieťa staršie 16 rokov.

§ 12.

Zánik a krátenie dôchodku.

(1) Starobný dôchodok družstevníka, ktorý dosiahol veku aspoň 65 rokov, sa bez ohľadu na výšku jeho odmeny za prácu v družstve nekráti, ak v družstve pracuje podľa svojich schopností.

(2) Ak vznikne družstevníkovi nárok na starobný (invalidný) dôchodok podľa tohto nariadenia a nárok na dôchodok podľa zákona o národnom poistení - vyjmúc nárok na úrazový dôchodok alebo zaopatrovacie požitky vojnových poškodencov - alebo nárok na odpočivný plat podľa predpisov o verejnom penzijnom zaopatrení príslušníkov ozbrojených sborov, kráti sa úhrn dôchodkov o polovicu nižšieho dôchodku. To platí aj vtedy, ak vznikne nárok na vdovský dôchodok (dôchodok pozostalej družky) podľa tohto nariadenia vdove (družke), ktorej náleží aj dôchodok podľa predpisov uvedených v predchádzajúcej vete, vyjmúc úrazový dôchodok alebo zaopatrovacie požitky vojnových poškodencov.

(3) Inak platia pre zánik a krátenie dôchodku družstevníkov obdobne predpisy o zániku a krátení dôchodku platné pre dôchodcov zo zamestnaneckého poistenia mladších 65 rokov.

§ 13.

Zánik a obnovenie poistenia družstevníka ako osoby samostatne zárobkove činnej. Vstup do pracovného pomeru.

(1) Ak zostal družstevník po vstupe do družstva poistený ako osoba samostatne zárobkove činná, zanikne toto jeho poistenie dňom začiatku účinnosti tohto nariadenia.

(2) Ak prestane družstevník, ktorý bol predtým samostatne hospodáriacim pôdohospodárom, byť družstevníkom, zmení sa jeho poistenie v predošlé poistenie ako osoby samostatne zárobkove činnej tak, ako by k poisteniu podľa tohto nariadenia a predošlých predpisov o dôchodkovom poistení družstevníkov nebolo došlo.

(3) Ak družstevník prestane byť členom družstva a ak sa stane zamestnancom, započíta sa mu doba poistenia ako družstevníka, za ktorú bolo zaplatené poistné v lehotách určených týmto nariadením (§ 6 ods. 1 a § 26 ods. 1), pre nárok i výšku dôchodku; ak však netrvalo dôchodkové poistenie zo zamestnania v pracovnom pomere aspoň 4 roky, posudzuje sa jeho nárok na dôchodok podľa predpisov platných pre družstevníkov, okrem prípadu, ak by sa následkom pracovného úrazu stal invalidom alebo zomrel. Za vymeriavací základ z poistenia družstevníkov sa považuje desaťnásobok poistného.

§ 14.

Poistné.

(1) Poistné je sročné do 15 dní po uplynutí mesiaca, za ktorý sa platí.

(2) Poistné uhradzuje družstevník.

(3) Poistné vyberá a odvádza družstvo.

(4) Štátny úrad dôchodkového zabezpečenia môže povoliť družstvu, aby odvádzalo poistné v iných než mesačných lehotách.

§ 15.

Podrobnosti.

a) kedy poistenie vzniká a zaniká,

b) ako sa započítava pre nárok a jeho výšku doba poistenia získaná podľa zákona o národnom poistení,

c) ako sa zachovávajú nároky z doterajšieho dôchodkového poistenia zamestnancovi, ktorý sa stal družstevníkom, a

d) ako sa určia nároky pri zmene smluvy o výške poisteného dôchodku.

Druhá časť.

Dôchodkové poistenie osôb samostatne zárobkove činných, členov jednotných roľníckych družstiev I. a II. typu a spolupracujúcich členov rodín.

§ 16.

Rozsah platnosti.

(1) Ustanovenia tohto nariadenia o poistení osôb samostatne zárobkove činných platia primerane aj pre členov jednotných roľníckych družstiev I. a II. typu a pokiaľ sa v ňom neustanovuje inak, pre spolupracujúcich členov rodín.

(2) Nároky spisovateľov, výtvarných umelcov, hudobných skladateľov a vedeckých pracovníkov z národného poistenia sa posudzujú i naďalej len podľa zákona o národnom poistení a predpisov podľa neho vydaných.

§ 17.

Všeobecné podmienky nároku na dávky.

(1) Dávky dôchodkového poistenia náležia osobe samostatne zárobkove činnej, poprípade jej pozostalým, ak sú splnené podmienky určené zákonom o národnom poistení, pokiaľ toto nariadenie neustanovuje inak, a ak je sročné poistné za celú dobu trvania poistenia zaplatené; poistné dlhované za čas najviac pol roka pred vznikom nároku na dôchodok môže však byť doplatené do troch mesiacov po vzniku tohto nároku.

(2) Za minulú dobu náleží dávka dôchodkového poistenia najviac za čas dvoch mesiacov pred uplatnením nároku.

§ 18.

Starobný dôchodok.

a) je neschopná vykonávať samostatnú zárobkovú činnosť, alebo

b) zanechala samostatnú zárobkovú činnosť so súhlasom národného výboru.

§ 19.

Invalidný dôchodok.

Invalidný dôchodok náleží osobe samostatne zárobkove činnej, ktorá je pre trvalo nepriaznivý zdravotný stav neschopná na akúkoľvek zárobkovú prácu.

§ 20.

Výška dôchodku.

(1) Starobný (invalidný) dôchodok osoby samostatne zárobkove činnej je:

pri priemernom ročnom vymeriavacom základe Kčs	po 4 rokoch poistenia Kčs mes.	po 6 rokoch poistenia Kčs mes.	po 8 rokoch poistenia Kčs mes.	po 10 rokoch poistenia Kčs mes.
do 10.500	700	800	800	800
od 10.501do 16.500	775	875	950	1000
od 16.501do 22.500	820	950	1060	1150
od 22.501do 28.500	865	1025	1170	1300
od 28.501do 39.000	910	1100	1280	1450
od 39.001do 51.000	955	1175	1390	1600
nad 51.000	1000	1250	1500	1750

(2) Starobný (invalidný) dôchodok spolupracujúceho člena rodiny sa určí podľa zákona o národnom poistení a predpisov podľa neho vydaných, nesmie však byť vyšší než starobný (invalidný) dôchodok osoby samostatne zárobkove činnej alebo člena jednotného roľníckeho družstva I. a II. typu, ktorý za neho platí poistné.

(3) Dôchodky pozostalých po osobe samostatne zárobkove činnej sa vymeriavajú zo starobného (invalidného) dôchodku určeného podľa tohto nariadenia; vdovský dôchodok (dôchodok pozostalej družky) je však najmenej 600 Kčs mesačne, sirotský dôchodok najmenej 400 Kčs mesačne.

(4) O poskytovaní výchovného platia ustanovenia § 9 a § 11 ods. 2 až 4.

§ 21.

Poistenie osôb samostatne zárobkove činných, ktoré sú zároveň zamestnancami. Vstup do pracovného pomeru alebo do dôchodku.

(1) Ak vznikne osobe samostatne zárobkove činnej, ktorá bola zároveň aj zamestnancom, nárok na dávky dôchodkového poistenia, započítavajú sa pre výšku dôchodku aj vymeriavacie základy zo samostatnej zárobkovej činnosti konanej do 30. septembra 1952, ak je z nich sročné poistné zaplatené najneskoršie v lehotách určených týmto nariadením (§ 17 ods. 1 a § 26 ods. 2). Od 1. októbra 1952 je osoba samostatne zárobkove činná, ktorá je zároveň aj zamestnancom, poistená len ako zamestnanec.

(2) Ak prestane osoba samostatne zárobkove činná vykonávať zárobkovú činnosť a ak sa stane zamestnancom, započíta sa jej doba poistenia zo samostatnej zárobkovej činnosti, za ktorú bolo zaplatené poistné v lehotách určených týmto nariadením (§ 17 ods. 1 a § 26 ods. 2), pre nárok i výšku dôchodku; ak však nesplňuje základnú podmienku pre vznik nároku na dôchodok v zamestnaneckom poistení, posudzuje sa jej nárok na dávky dôchodkového poistenia podľa predpisov platných pre osoby samostatne zárobkove činné, okrem prípadu, ak by sa následkom pracovného úrazu stala invalidná alebo zomrela.

(3) Ak je osobe samostatne zárobkove činnej priznaný starobný (invalidný) dôchodok, zaniká jej dôchodkové poistenie dňom, od ktorého je priznaný dôchodok.

§ 22.

Splnomocnenie na úpravu vymeriavacieho základu.

Predseda Štátnej komisie dôchodkového zabezpečenia môže po dohode so zúčastnenými ministrami vyhláškou v úradnom liste upraviť vymeriavacie základy osôb samostatne zárobkove činných a členov jednotných roľníckych družstiev I. a II. typu.

Tretia časť.
Spoločné ustanovenia.

§ 23.

Mimoriadny dôchodok.

Osobám, ktoré sú staršie 65 rokov alebo invalidné, potrebujú sociálnu pomoc a bez svojej viny nemajú nárok na dôchodok z národného poistenia, najmä výmenkárom z hospodárstiev, ktorých majitelia sa stanú členmi družstva III. alebo IV. typu, môže Štátny úrad dôchodkového zabezpečenia priznať mimoriadny dôchodok.

§ 24.

Platnosť doterajších predpisov.

(1) Pokiaľ sa v tomto nariadení alebo v predpisoch podľa neho vydaných neustanovuje inak, platí pre dôchodkové poistenie podľa tohto nariadenia, najmä aj o povinnosti osôb samostatne zárobkove činných platiť za seba a spolupracujúcich členov rodiny poistné, primerane zákon o národnom poistení a predpisy podľa neho vydané.

(2) Nároky zo smlúv o poistení na dôchodok uzavretých družstevníkmi podľa doterajších predpisov sa posudzujú podľa tohto nariadenia.

§ 25.

Odstránenie príkrostí.

Predseda Štátnej komisie dôchodkového zabezpečenia môže robiť opatrenia na odstránenie príkrostí, ktoré by sa vyskytly pri vykonávaní tohto nariadenia; ak ide o opatrenie všeobecnej povahy, urobí tak po dohode so zúčastnenými ministrami.

Štvrtá časť.
Prechodné ustanovenia.

§ 26.

Lehoty pre doplatenie dlhovaného poistného.

(1) Družstevník môže poistné dlhované za čas do 30. septembra 1952 doplatiť bez ujmy svojich nárokov do 31. januára 1953; dôchodok bude však priznaný až po doplatení dlhovaného poistného.

(2) Osoba samostatne zárobkove činná môže poistné dlhované za čas do 30. septembra 1952 doplatiť bez ujmy svojich nárokov do 30. novembra 1952; dôchodok bude však priznaný až po doplatení dlhovaného poistného.

Piata časť.
Záverečné ustanovenia.

§ 27.

(1) Ustanovenia zákona o národnom poistení a predpisov podľa neho vydaných, ktoré sú v rozpore s týmto nariadením, sa zrušujú.

(2) Ďalej sa zrušujú

a) § 64 zákona o národnom poistení, pokiaľ upravuje nárok manželiek (družiek) poistencov (dôchodcov), na ktorých sa vzťahuje toto nariadenie, na dôchodok manželky;

b) § 70 zákona o národnom poistení, pokiaľ upravuje nárok poistencov (dôchodcov) uvedených pod písm. a) na výbavné;

c) § 89 zákona o národnom poistení, pokiaľ priznáva nárok na sociálny dôchodok osobám, ktoré nezískaly nárok na dôchodok z poistenia ako osoby samostatne zárobkove činné, členovia jednotných roľníckych družstiev alebo spolupracujúci členovia rodín pre neplatenie poistného alebo pre zavinené prerušenie pracovnej činnosti; toto ustanovenie platí však i naďalej pre dôchodcov, ktorým vznikol nárok na sociálny dôchodok do 30. septembra 1952.

§ 28.

Účinnosť.

Toto nariadenie nadobúda účinnosť dňom 1. októbra 1952; vykoná ho predseda vlády po dohode so zúčastnenými členmi vlády.

Zápotocký v. r.

Vydavateľ Zbierky zákonov Slovenskej republiky a prevádzkovateľ právneho a informačného portálu Slov-Lex dostupného na webovom sídle www.slov-lex.sk je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, tel.: 02 571 01 000, e-mail: helpdesk@slov-lex.sk.